

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA Den Haag

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2020-0000006592

Datum 4 februari 2020
Betreft Tussenrapportage algemeen pensioenfonds

Bij de behandeling van het wetsvoorstel algemeen pensioenfonds (TK 34.117, nr. 17) heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer toegezegd dat twee jaar na de inwerkingtreding een tussenrapportage wordt uitgevoerd en na vijf jaar een evaluatie. Met deze brief ontvangt u de toegezegde tussenrapportage.

In deze brief wordt gerapporteerd over de oprichting en inrichting van algemeen pensioenfondsen. Hierbij komen zaken aan de orde als de gekozen bestuursmodellen en het aantal collectiviteitskringen. Verder wordt een beeld geschetst van de omvang van algemeen pensioenfondsen ten opzichte van de gehele pensioensector¹ en het aandeel van algemeen pensioenfondsen in de consolidatie. Tot slot wordt een beeld gegeven van de uitvoeringskosten. De insteek van de tussenrapportage is een feitelijke opsomming van relevante cijfers over algemeen pensioenfondsen over de beperkte periode na inwerkingtreding. In 2021 wordt gestart met de bredere evaluatie.

Oprichting en inrichting

De gepresenteerde cijfers zijn geaggregeerd dan wel geanonimiseerd en zijn op basis van de stand per 31 december 2018. Op deze peildatum stonden 7 algemeen pensioenfondsen geregistreerd in het register pensioenfondsen². Al deze algemeen pensioenfondsen hebben in 2016 een vergunning ontvangen. Op dit moment zijn nog 6 algemeen pensioenfondsen opgenomen in het register; één algemeen pensioenfonds heeft inmiddels haar vergunning ingeleverd.

Sinds de Wet versterking bestuur pensioenfondsen in 2013 in werking trad, kunnen pensioenfondsen kiezen uit verschillende bestuursmodellen. De wet biedt pensioenfondsen de keuze uit vijf bestuursmodellen: twee two-tier bestuursmodellen (het paritair model en het onafhankelijk model) en drie typen van het one-tier bestuursmodel.

Uit tabel 1 volgt dat algemeen pensioenfondsen, die nu nog over een vergunning beschikken, veelal een onafhankelijk bestuursmodel hanteren. Dit gebeurt vier maal in de vorm van een two-tier bestuursmodel en eenmaal in de vorm van een

¹ De "pensioensector" bestaat uit pensioenfondsen (dus zonder PPI en verzekeraars)

² <https://www.dnb.nl/toezichtprofessioneel/openbaar-register/PWPNF/index.jsp>

onafhankelijk gemengd bestuursmodel. Het onafhankelijk bestuur bestaat alleen uit externe professionele bestuurders. De belanghebbenden van het fonds (werkgever, werknemers en pensioengerechtigden) zijn niet vertegenwoordigd in het onafhankelijk bestuur. Eén algemeen pensioenfonds hanteert een omgekeerd gemengd bestuursmodel, waarbij (vertegenwoordigers van) werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden deel uitmaken van het niet-uitvoerend bestuur. Dit wijkt af van de pensioenfondssector als geheel waar het paritair bestuursmodel nog het meest gehanteerde model is³.

Onze referentie
2020-000006592

De vijf algemeen pensioenfonds met een onafhankelijk of onafhankelijk gemengd bestuursmodel zijn verplicht een belanghebbendenorgaan in te stellen per collectiviteitskring, tenzij besloten is om belanghebbendenorganen samen te voegen in de zin van artikel 115b, lid 1 Pensioenwet⁴. Twee algemeen pensioenfonds hanteren niet een belanghebbendenorgaan per collectiviteitskring maar hebben (ook) een samengevoegd belanghebbendenorgaan voor alle of een deel van de bij dat algemeen pensioenfonds aangehouden collectiviteitskringen. Het intern toezicht bij de algemeen pensioenfonds met een one-tier bestuursmodel wordt door de niet-uitvoerend bestuurders uitgeoefend.

Tabel 1. Keuze bestuursmodel en belanghebbendenorgaan per algemeen pensioenfonds.

Algemeen Pensioenfonds	Bestuursmodel	Samengevoegd belanghebbendenorgaan	Vergadering van belanghebbendenorganen
1	Omgekeerd gemengd	Nee	Nee
2	Onafhankelijk	Nee	Ja
3	Onafhankelijk	Ja	Nee
4	Onafhankelijk	Nee	Ja
5	Onafhankelijk gemengd	Nee	Ja
6	Onafhankelijk	Ja	Ja

Uit tabel 2 blijkt dat de algemeen pensioenfonds veelal een bestuursmodel met drie tot vijf bestuurders hanteren. Een uitzondering hierop is het algemeen pensioenfonds met een omgekeerd gemengd bestuursmodel, dat een groter aantal bestuurders hanteert. De vier algemeen pensioenfonds met een onafhankelijk two-tier bestuursmodel, hebben (wettelijk verplicht) een Raad van Toezicht. In de wet⁵ is vastgelegd dat de Raad van Toezicht uit ten minste drie leden moet bestaan. Bij één algemeen pensioenfonds is een Raad van Toezicht met vier leden ingesteld.

Het aantal leden per belanghebbendenorgaan varieert per collectiviteitskring. In de helft van de gevallen bestaat het belanghebbendenorgaan uit vier leden, maar er zijn ook belanghebbendenorganen met 6 tot 7 leden.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2017–2018, 32 043, nr. 392

⁴ Het pensioenfonds met een omgekeerd gemengd bestuursmodel heeft, conform artikel 115 Pensioenwet, verantwoordingsorganen in plaats van belanghebbendenorganen.

⁵ Artikel 104, lid 1 Pensioenwet

Tabel 2: Aantal bestuursleden, leden Raad van Toezicht en collectiviteitskringen per algemeen pensioenfonds

Onze referentie
2020-000006592

Algemeen Pensioenfonds	Aantal Bestuursleden	Aantal leden RvT	Aantal kringen
1	11	n.v.t.	2
2	4	3	6
3	3	3	6
4	3	3	2
5	5	n.v.t.	5
6	3	4	3

Het aantal collectiviteitskringen per algemeen pensioenfonds is verschillend, zo blijkt uit tabel 2. Dit aantal hangt enerzijds af van de marktstrategie van het algemeen pensioenfonds en anderzijds van het aantal keer dat inkomende collectieve waardeoverdrachten naar een algemeen pensioenfonds is uitgevoerd de afgelopen jaren. De afgelopen jaren wijzen uit dat de meeste inkomende collectieve waardeoverdrachten plaats vinden naar "single-client collectiviteitskringen". Dat zijn collectiviteitskringen die voor één aangesloten werkgever worden aangehouden.

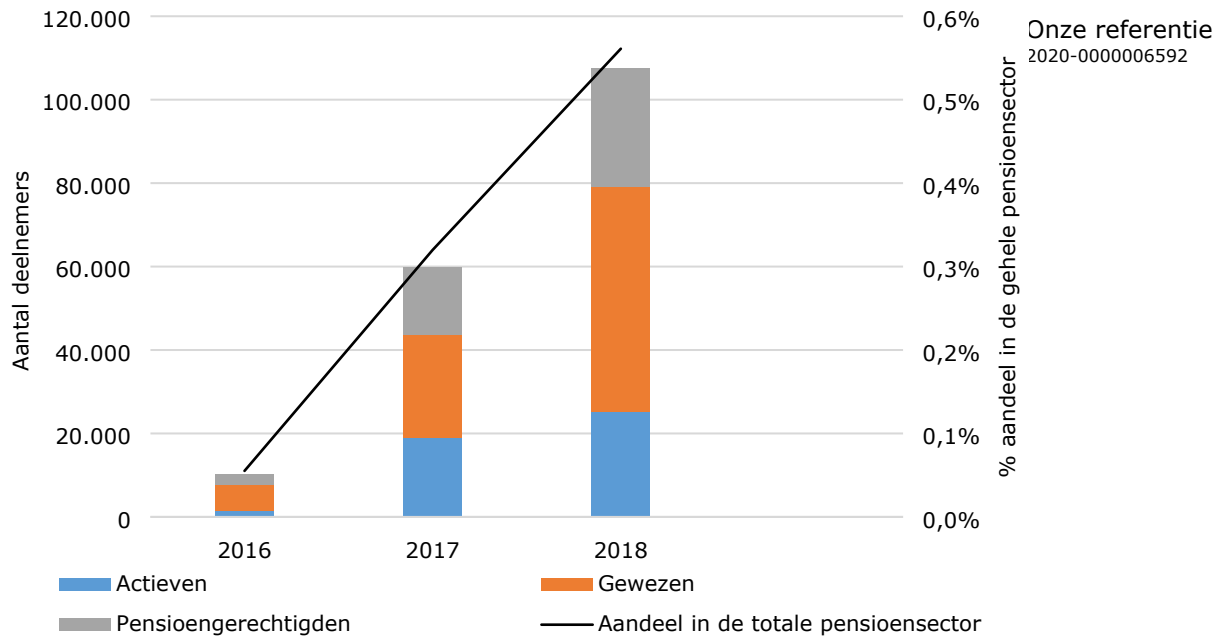
Marktaandeel in de gehele pensioensector

Er is gekeken naar het marktaandeel van algemeen pensioenfondsen in de gehele pensioensector, uitgedrukt in premiebaten (tabel 3), aangesloten (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden (figuur 1) en beheerd vermogen (figuur 2). Uit de onderstaande cijfers blijkt dat het marktaandeel van algemeen pensioenfondsen groeit. Ondanks deze groei vormen algemeen pensioenfondsen in relatieve zin een klein deel van de pensioensector.

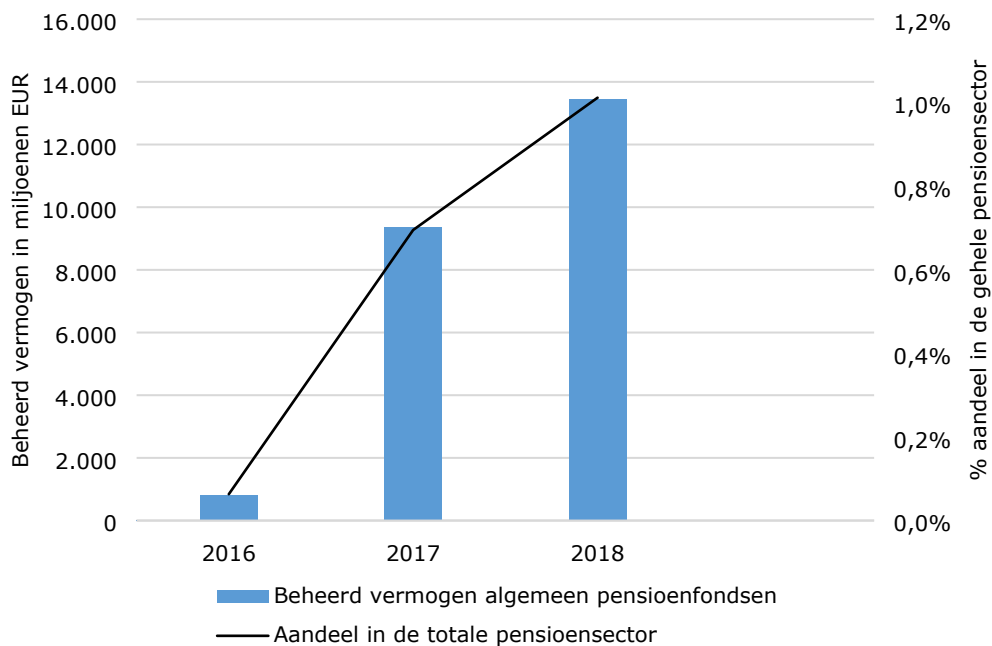
Tabel 3: Premiebaten van algemeen pensioenfondsen in miljoenen EUR

Premiebaten in miljoenen EUR	2016	2017	2018
Algemeen pensioenfondsen	4	135	194
Pensioensector	29.035	32.383	32.634
Aandeel algemeen pensioenfondsen in het totaal	0,0%	0,4%	0,6%

Figuur 1: Deelnemers van algemeen pensioenfondsen in aantallen

Figuur 2: Beheerd vermogen van algemeen pensioenfondsen in miljoenen EUR

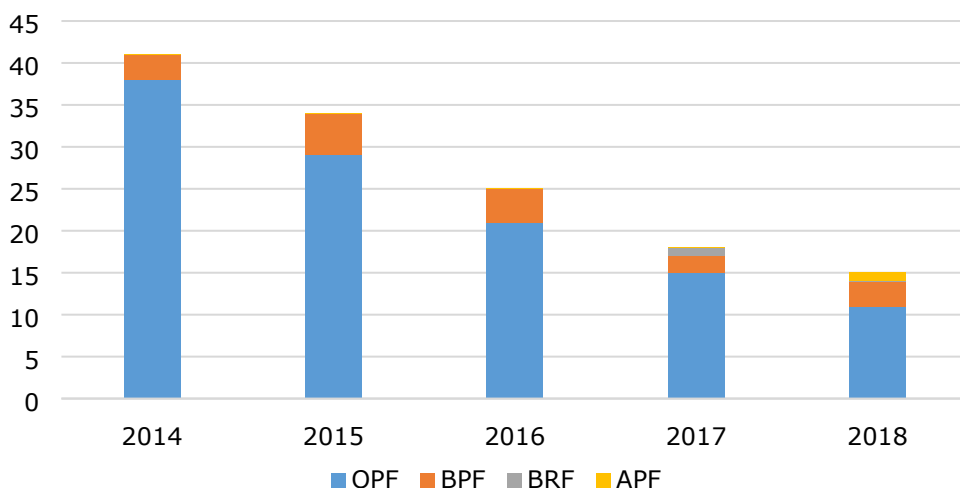
Marktaandeel in de consolidatie

Verder is onderzocht wat het marktaandeel is van algemeen pensioenfondsen als het gaat om de consolidatie binnen de pensioensector. In figuur 3 is duidelijk zichtbaar dat met name ondernemingspensioenfondsen een collectieve waardeoverdracht volgens art. 84 of fusie hebben uitgevoerd de afgelopen jaren.

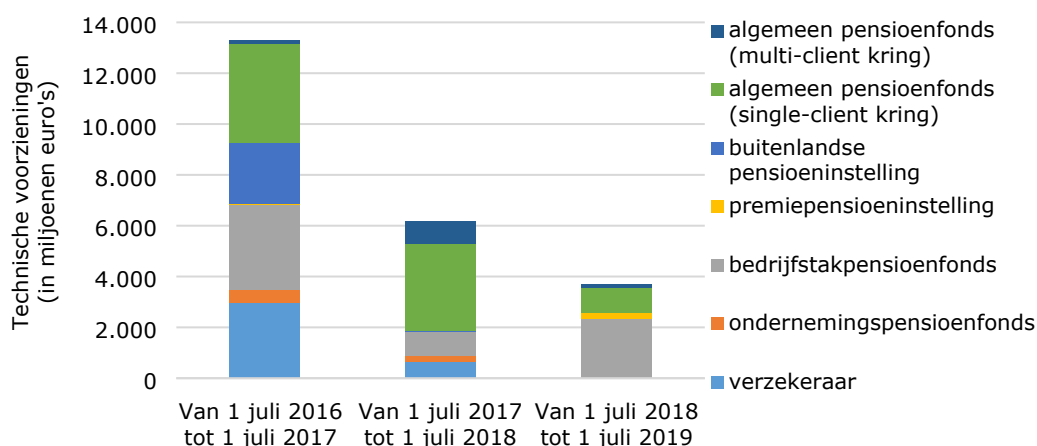
Onze referentie
2020-000006592

Figuur 4 en 5 laten zien dat consolidatie vooral plaatsvindt met algemeen pensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen als bestemming. Consolidatie naar ondernemingspensioenfondsen komt nauwelijks voor en consolidatie naar verzekeraars beperkt. Wat belangrijk is om te vermelden is dat het traject van een collectieve waardeoverdracht lange doorlooptijden kent. Dit kan er mogelijk voor zorgen dat het ene jaar de nadruk op algemeen pensioenfondsen lijkt te liggen en het andere jaar op bedrijfstakpensioenfondsen. Als de peilstok drie of zes maanden later wordt getrokken, kan de relatieve omvang van algemeen pensioenfondsen in de consolidatie anders liggen. Wat wel kan worden gesteld is dat algemeen pensioenfondsen in de relatieve korte periode een belangrijke speler zijn geworden binnen consolidatiebewegingen.

Figuur 3: Aantallen pensioenfondsen die een collectieve waardeoverdracht volgens art. 84 of fusie hebben uitgevoerd

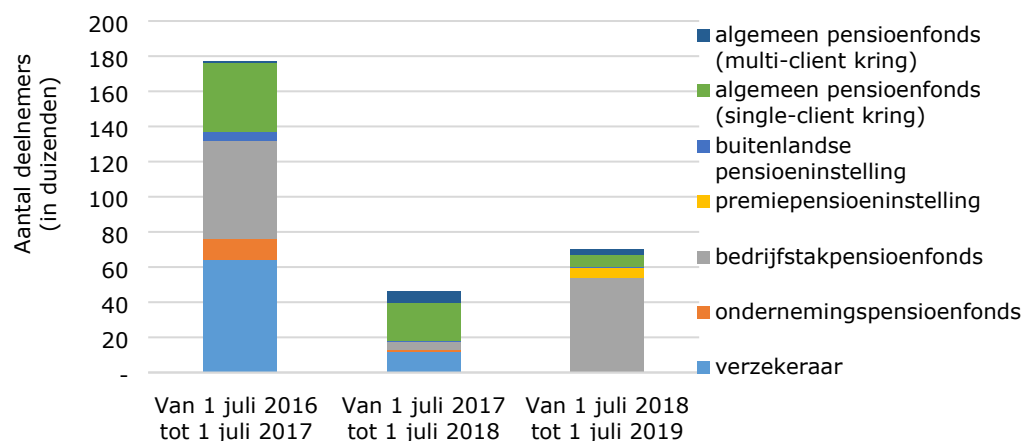

Figuur 4: Bestemming bij overdracht bij liquidatie of fusie pensioenfondsen op basis van technische voorzieningen

Figuur 5: Bestemming bij overdracht bij liquidatie of fusie pensioenfondsen op basis van deelnemers

referentie
000006592

Uitvoeringskosten

Voor wat betreft uitvoeringskosten is geen geaggregeerd algemeen beeld te geven. De uitvoeringskosten per collectiviteitskring kunnen (erg) verschillen. Ook geldt dat bij de overgang naar een single-client kring wordt vaak beoogd om de kosten van pensioenuitvoering te verlagen, zonder dat het eigen karakter van (de uitvoering van) de pensioenregeling wordt aangetast. DNB constateert echter dat de kostenbesparing beperkt is, aangezien er voor de kring een geheel eigen pakket opgesteld wordt en de kosten ook gedragen moeten worden door dezelfde, mogelijk beperkte, groep deelnemers⁶. Het onderdeel uitvoeringskosten en in samenhang daarmee, zelfstandig opereren van een algemeen pensioenfonds, zal in de komende evaluatie van de Wet Algemeen pensioenfonds uitgebreider aan de orde komen.

de minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

W. Koolmees

⁶ Zie ook een DNBulletin over consolidatie in de pensioensector
<https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/DNBulletin2018/dnb380933.jsp>